

Užsienio kalbų mokymosi turinio, dalyko tikslo, uždavinių ir ugdomų gebėjimų dermė

Danguolė Povilaitienė, NŠA

Užsienio kalbų BP rengimo grupė

- **Danguolė Povilaitienė**, NŠA, ugdymo turinio rengimo skyriaus metodininkė;
- **Violeta Valiuškevičienė**, NŠA, ugdymo turinio rengimo skyriaus metodininkė;
- **Beata Valungevičienė**, anglų kalbos ekspertė, mokytoja ekspertė, vadovėlių autorė;
- **Nida Burneikaitė**, anglų kalbos ekspertė, BP ir VBE programų bendraautorė, anglų kalbos mokymosi priemonių rengėja;
- **Dr. Aina Būdvytė**, vokiečių kalbos ekspertė, ŠU dėstytoja, vokiečių kalbos mokytoja;
- **Dr. Evelina Jaleniauskienė**, anglų kalbos ekspertė, KTU anglų kalbos dėstytoja;
- **Gintarė Baciuškienė**, prancūzų kalbos ekspertė, mokytoja ekspertė;
- **Irena Vološina**, rusų kalbos ekspertė, mokytoja ekspertė, rusų kalbos vadovėlių bendraautorė;
- ŠMSM vyr. specialistės: **Irena Raudienė**, **Vilija Sipaitė**, **Liucija Jasiukevičienė**

I ir II užsienio kalbos bendrųjų programų projektai: pradinis ir pagrindinis ugdymas

- Įvadinė dalis
- Pasiekimų raida
- **Mokymosi turinys**
- Pasiekimų vertinimas: pasiekimų lygių požymiai

Įvadinė dalis

- Dalyko paskirtis
 - Tikslas ir uždaviniai
 - Kompetencijų ugdymas dalyku
 - Pasiekimų sritys
-
- Rėmimasis BEKM atnaujinant UK BP
 - Kompetencijų raiška
 - Integravimo galimybės

Dalyko paskirtis

UK mokėjimo reikšmė:

- asmens brandai, pasirengimui karjerai, asmeninei sėkmei ir tolesnei asmenybės raidai;
- galimybėms ugdyti asmenybę, formuoti vertybines nuostatas, plėtoti mokinio kompetencijas;
- brandintis informacinę asmens kultūrą, ugdytis kultūrinę savimone.

Tikslas ir uždaviniai

Pradinio ugdymo:

įgalinti mokinius **elementariai** vartoti užsienio kalbą atliekant įvairias veiklas realaus gyvenimo situacijose bei įvairiuose kontekstuose, tobulinant kalbines komunikacines ir kitas kompetencijas.

Pagrindinio ugdymo:

- įgalinti mokinius toliau siekti **aukštesnio** kalbos mokėjimo lygio atliekant įvairias veiklas realaus gyvenimo situacijose bei įvairiuose kontekstuose, tobulinant kalbines komunikacines ir kitas kompetencijas.

Uždaviniai siejami su mokinio kompetencijų ir vertybinių nuostatų ugdymu.

Kompetencijų ugdymas dalyku

Mokinio kompetencijos

- Pažinimo (dalyko žinios, gebėjimai, kt.)
- Kultūrinė
- Komunikacinė
- Kūrybiškumo
- Pilietiškumo
- Socialinė, emocinė, sveikos gyvensenos

Pasiekimų sritys: mokinių pasiekimai aprašomi pagal kalbinės veiklos pobūdį ir kalbinius procesus, kurie vyksta vartojant kalbą.

- **Supratimas** / Receptcija vyksta, kai kalbos vartotojas apdoroja ir supranta sakytinius, rašytinius ir audiovizualinius tekstus; apima klausymo, skaitymo ir video peržiūros veiklas.
- **Raiška** / Produkovimas vyksta, kai kalbos vartotojas kuria sakytinį ir rašytinį tekstą, reiškia mintis žodžiu ir raštu; apima kalbėjimo ir rašymo veiklas.
- **Sąveika** / Interakcija vyksta, kai kalbos vartotojai komunikuoja žodžiu ar raštu, tiesiogiai ar virtualiai; apima klausymą ir kalbėjimą (sakytinė sąveika), skaitymą ir rašymą (rašytinė sąveika).
- **Tarpininkavimas** / Mediacija vyksta, kai kalbos vartotojas ne reiškia savo mintis, o perteikia įvairių tekstų, pasisakymų turinį kitiems asmenims, padėdamas jiems suprasti kitų mintis; apima įvairias klausymo, skaitymo, kalbėjimo ir rašymo veiklų kombinacijas viena arba dviem kalbomis, bendradarbiaujant su kitais asmenimis.

Mokymosi turinys

Kalbos vartojimo kontekstai

- Kalbos vartojimo sritys, temos, potemės, *konkrečiosios sąvokos (leksika)*
- Kalbos vartojimo situacijos, komunikacinės intencijos
- Sociokultūrinė, tarpkultūrinė ir daugiakalbė kompetencijos

Komunikacinės kalbinės kompetencijos

- Lingvistinės kompetencijos (leksinė, gramatinė, fonologinė, ortoepinė, ortografinė)
- Gramatinė medžiaga (*kiekvienai UK pagal pakopas: 5-6, 7-8, 9-10 kl....*)
- Sociolingvistinė kompetencija (*registras, mandagumas*)
- Pragmatinė kompetencija
- Semantinė kompetencija (*abstrakčiosios sąvokos*)
- Kalbos pažinimo/kalbotyros sąvokos ir terminai

Mokymosi turinio „turinys“

- Mokinių veiklos
 - Mokinių pasiekimai (lingvistinė, sociolingvistinė, sociokultūrinė, tarpkultūrinė ir kt. kompetencijos)
 - Mokinių žinios (lingvistinės, sociolingvistinės, sociokultūrinės...)
 - Kalbos vartojimo tikslai/sritys/kontekstai
-
- T.y. tai, kas reikalinga, kad būtų galima pasiekti numatytų mokymosi rezultatų (žr. Pasiekimų raida)

Kalbos vartojimo sritys, temos, potemės, konkrečiosios sąvokos

- **Kalbos vartojimo sritys:** asmeninio gyvenimo, mokymosi, viešosios erdvės (viešojo gyvenimo), profesinė
- **Temos:** šeima, gyvenamoji aplinka, laisvalaikis, informacinės technologijos, gamta, ekologija, tarpasmeniniai santykiai...)
- **Potemės:** temų detalizavimas papildant kai kuriais aspektais ir ugdomomis nuostatomis, pvz.: socialiniai tinklai, saugus elgesys socialiniuose tinkluose, skaitmeninių technologijų panaudojimas mokantis užsienio kalbų ir kt.
- **Konkrečiosios sąvokos:** privalomas mokinio aktyvusis žodynas

Komunikacinės intencijos

Makro intencijos:

- informuoti, pasakoti, apibūdinti, aiškinti, argumentuoti;

Mini intencijos:

- faktinės informacijos gavimas ir pateikimas;
- nuostatos, nuomonės, požiūrio raiška;
- emocijų raiška;
- mandagumo konvencijos;
- raginimas, įkalbinėjimas;
- pokalbio strategijos;
- kompensacinės strategijos.

Sociokultūrinė, tarpkultūrinė ir daugiakalbė kompetencijos

Sociokultūrinės žinios apie kalbos šalį:

- geografinė padėtis;
- kultūrinis gyvenimas;
- gyvenimo sąlygos, gyvenamoji aplinka;
- tarpasmeniniai santykiai;
- miestai, įžymybės, architektūra, žymūs mokslininkai, atradėjai, kt.
- socialinės konvencijos (apranga, atsisveikinimas, išvykimas, kt.).

Tarpkultūrinė kompetencija:

- Atpažinti kultūrinius skirtumus;
- Rodyti susidomėjimą ir empatiją bendraujant, kt.

Daugiakalbė kompetencija:

- Vartoti įvairių kalbų žodžius, kt.

Komunikacinė kalbinė kompetencija

Lingvistinė kompetencija

- Pateikiant kalbos dalykus/gramatinę medžiagą remiamasi **funkcine kalbotyra**;
- Apibrėžiamos: **leksinė, fonologinė ir ortoepinė** (intonavimas ir tarimas), **gramatinė ir ortografinė** kompetencijos;
- Pateikiamas gramatinių kategorijų **sąrašas** koncentrams kiekvienai užsienio kalbai (anglų, prancūzų, rusų, vokiečių, I UK ir II UK).

70 – 30 proc. mokymosi turinio

Pateikiamas **privalomas** mokymosi turinys (70 proc. dalykui skirtų pamokų).

Pasirenkamas mokymosi turinys (30 proc.) pateikiamas atsižvelgiant į su dalykininkų bendruomene aptartus siūlymus.

- Galimi šie pasirenkamo turinio pateikimo variantai:
- (1) pasirenkamųjų modulių programos,
- (2) pasirenkamojo turinio rekomendacijos,
- (3) pats mokytojas pasirenka aktualų turinį ir kt.

Dermė

- Kokio **tikslo** siekiame?
vartoti kalbą realiose gyvenimo situacijose
- Kokius **uždavinius** išsikeliamė?
vertybinių nuostatų ugdymo, žinių teikimo, gebėjimų ugdymo
- Kokie **pasiekimai** ugdomi?
supratimo, produkavimo, sąveikos...
- Kokia **kalbos medžiaga reikalinga** tam pasiekti ?
lingvistinė, sociolingvistinė, semantinė kompetencija: žinios ir gebėjimai
- Kokiuose kontekstuose tai realizuojasi? -
sritys, temos, situacijos
- Ką **vertiname/įvertiname**?
- Mokymosi rezultatus/mokinių pasiekimus.

Rengiami:

- **Semantinės kompetencijos** (abstrakčiųjų sąvokų) aprašai konkrečioms užsienio kalboms: pvz., laikas: laiko skirstymas, laiko dažnis... su raiškos pavyzdžiais;
- **Kalbos pažinimo/ Kalbotyros sąvokos ir terminai;**
- **Mokinių pasiekimų vertinimas;**
- **Pasiekimų lygių požymiai.**

Laukiame Jūsų pastabų ir siūlymų

I UK programos projektui:

violeta.valiuskeviciene@nsa.smm.lt

II UK programos projektui:

danguole.povilaitiene@nsa.smm.lt